

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 10 lipca 2019 r.

BADK.DPK.133.25.2019 MKo

P9-20/19	Data wpływu petycji 27 marca 2019 r. (uzupełniona 9 maja 2019 r.)
	Data sporządzenia informacji o petycji 8 lipca 2019 r.

**USTAWA O KOMERCJALIZACJI
I NIEKTÓRYCH UPRAWNIENIACH PRACOWNIKÓW**

TEMAT

**POSZERZENIE KRĘGU UPRAWNIONYCH
DO NIEODPŁATNEGO NABYCIA AKCJI SKARBU PAŃSTWA**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników, w celu poszerzenia kręgu uprawnionych do nieodpłatnego nabywania akcji Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autorka petycji opisała swoje zatrudnienie w bankach, wskazała, że w latach 90-tych przepisy ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych pozbawiły wielu pracowników prawa do nieodpłatnego nabycia akcji, m.in. powstałego w wyniku komercjalizacji Państwowego Banku Kredytowego.

Pierwotne brzmienie art. 2 pkt 5 ustawy określało krąg uprawnionych pracowników do nieodpłatnego nabycia akcji. Wnioskodawczyni podkreśla, że pomimo przepracowanych 30 lat w Narodowym Banku Polskim Oddział Maków Mazowiecki oraz 9 miesięcy w Państwowym Banku Kredytowym, nie została zaliczona do grona osób uprawnionych do nabycia nieodpłatnych akcji powstałego w wyniku prywatyzacji Powszechnego Banku Kredytowego S.A. Jak wynika z przesłanych informacji, w okresie komercjalizacji Państwowego Banku Kredytowego w 1991 r., autorka petycji była już na emeryturze.

Autorka petycji jest zdania, że proces prywatyzacji w Polsce po 1989 r. został przeprowadzony w sposób krzywdzący dla obywateli. Jednocześnie podnosi, że wszyscy pracujący, niezależnie od miejsca pracy i stanowisk, przyczynili się do powstania majątku narodowego, który był prywatyzowany, a zatem powinni uczestniczyć w procesie prywatyzacji na równych zasadach.

Wnosząca petycję w 2002 r. próbowała dochodzić swoich praw w postępowaniu sądowym, złożyła pozew przeciwko Skarbowi Państwa i Powszechnemu Bankowi Kredytowemu S.A. o nieodpłatne przeniesienie na swoją rzecz akcji PBK S.A., ewentualnie o zasądzenie odszkodowania. Minister Skarbu Państwa w odmownej odpowiedzi do autorki petycji podniósł, iż Narodowy Bank Polski nigdy nie był bankiem państwowym i nigdy nie został sprywatyzowany, dlatego też czas pracy wnioskodawczyni w oddziale NBP nie mógł zostać wliczony do okresu zatrudnienia. Ponadto minister stwierdził, że akcje zbywane były nieodpłatnie w grupach wyodrębnionych ze względu na okresy zatrudnienia uprawnionych pracowników w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym (Państwowy Bank Kredytowy w Warszawie) i spółce powstałej w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa (Powszechny Bank Kredytowy S.A.).

Wnioskodawczynie postulują podjęcie działań w celu uchwalenia przepisów, które pozwolą nieodpłatnie nabyć akcje PBK S.A. lub uzyskać odszkodowanie osobom, które w dniu wejścia w życie ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych były na emeryturze oraz miały wypracowane lata pracy w Narodowym Banku Polskim.

STAN PRAWNY:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 ze zm.) w art. 32 stanowi, że wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

Ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników (Dz. U. z 2018 r. poz. 2170 ze zm.) w art. 1 ust. 1 stanowi, iż komercjalizacja, polega na przekształceniu przedsiębiorstwa państwowego w spółkę; jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej, spółka ta wstępuje we wszystkie stosunki prawne, których podmiotem było przedsiębiorstwo państwowe, bez względu na charakter prawny tych stosunków.

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ilekroć w ustawie jest mowa o uprawnionych pracownikach rozumie się przez to:

a) osoby będące w dniu wykreślenia z rejestru komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego pracownikami tego przedsiębiorstwa lub osoby będące pracownikami przedsiębiorstwa państwowego w dniu zawarcia umowy rozporządzającej przedsiębiorstwem poprzez jego wniesienie do spółki,

b) osoby fizyczne, które w dniu wykreślenia komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego z rejestru przedsiębiorców, lub osoby fizyczne, które w dniu zawarcia umowy rozporządzającej przedsiębiorstwem poprzez jego wniesienie do spółki były stroną umowy o zarządzanie przedsiębiorstwem państwowym, zawartej na podstawie przepisów rozdziału 8a ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych,

c) osoby, które przepracowały co najmniej dziesięć lat w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym oraz jego poprzedniku albo w przedsiębiorstwie, które zostało sprywatyzowane przez wniesienie do spółki oraz jego poprzednika, a rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło wskutek przejścia na emeryturę lub rentę albo z przyczyn nie dotyczących pracowników,

d) osoby, które po przepracowaniu dziesięciu lat w przedsiębiorstwie państwowym podlegającym prywatyzacji oraz jego poprzedniku, zostały przejęte przez inne zakłady pracy w trybie art. 23¹ Kodeksu pracy.

Zgodnie a art. 2 pkt 3a ilekroć mowa w ustawie o poprzedniku - rozumie się przez to bezpośredniego poprzedniego pracodawcę uprawnionych pracowników, którego zespół składników majątkowych wszedł w skład komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego lub przedsiębiorstwa państwowego sprywatyzowanego przez wniesienie do spółki.

Zgodnie z art. 36 ust. 4 ustawy akcje zbywa się nieodpłatnie w grupach wyodrębnionych ze względu na okresy zatrudnienia uprawnionych pracowników w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym, jego poprzedniku i w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa państwowego.

Ponadto, na podstawie art. 36 ust. 5 ustawy Minister Rozwoju i Finansów w dniu 29 listopada 2017 r. wydał rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy i ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników.

Uprawnieni pracownicy mogą skorzystać z prawa do nabycia akcji nieodpłatnie, o ile w ciągu sześciu miesięcy od dnia wpisania spółki do rejestru złożą pisemne oświadczenie o zamiarze nabycia akcji. Niezłożenie oświadczenia w powyższym terminie powoduje utratę prawa do nieodpłatnego nabycia akcji (art. 38 ust. 1).

Prawo do nieodpłatnego nabycia akcji powstaje po upływie 3 miesięcy od dnia zbycia przez Skarb Państwa pierwszych akcji na zasadach ogólnych i wygasa z upływem 24 miesięcy od dnia powstania tego prawa. Jeżeli zbycie akcji Skarbu Państwa na zasadach ogólnych nastąpiło w okresie, o którym mowa w ust. 1, prawo do nieodpłatnego nabycia akcji powstaje po 3 miesiącach od upływu terminu na złożenie oświadczenia o zamiarze nabycia akcji (art. 38 ust. 2).

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2017 r. poz. 1373) w art. 1 stanowi, że Narodowy Bank Polski, jest bankiem centralnym Rzeczypospolitej Polskiej.

Narodowy Bank Polski posiada osobowość prawną, prawo do używania pieczęci z godłem państwowym, a ponadto nie podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorstw państwowych (art. 2 ust. 1 i 2).

INFORMACJE DODATKOWE:

Z punktu widzenia przedstawionego postulatu, istotny jest zapis ustawowy dotyczący tzw. poprzednika przedsiębiorstwa państwowego w rozumieniu art. 2 pkt 3a ustawy, który został wprowadzony ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz.U. z 2009 r. Nr 13, poz. 70). Wprowadzenie terminu „poprzednik”

oznacza możliwość uwzględnienia okresu zatrudnienia u bezpośredniego poprzednika przedsiębiorstwa państwowego, o ile zespół składników majątkowych należących do tego pracodawcy wszedł następnie w skład komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego lub przedsiębiorstwa państwowego sprywatyzowanego przez wniesienie do spółki. Chodzi jedynie o „bezpośredniego” i „poprzedniego” pracodawcę, a więc nie ma możliwości uwzględnienia jeszcze wcześniejszych pracodawców, nawet jeśli zmiany pracodawców wynikały jedynie z przekształceń organizacyjnych. Podobnej zmiany dokonano w treści art. 36 ust. 4 ustawy.

W orzecznictwie sądowym przyjęto, że dopuszczalność uwzględnienia okresu zatrudnienia u poprzednika przedsiębiorstwa państwowego dotyczy jedynie osób, które były zatrudnione w przedsiębiorstwie państwowym (wyrok Sądu Najwyższego z 13 listopada 2013 r., sygn. akt I PK 56/13).

Wskazana nowelizacja miała istotne znaczenie praktyczne. Oznaczała bowiem odrzucenie dotychczasowego stanowiska orzecznictwa sądowego w przedmiocie wykładni przepisów art. 2 pkt 5 oraz art. 36 ust. 4 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji. Przyjmowano tu, że przepisy art. 2 pkt 5 ustawy nie przewidują możliwości uwzględnienia w okresie zatrudnienia uprawnionego pracownika pracy wykonywanej u pracodawcy innego niż przedsiębiorstwo komercjalizowane lub w powstałej z niego spółce, nawet jeżeli dany zakład pracy został przejęty przez przedsiębiorstwo pracodawcy, które następnie zostało sprywatyzowane (wyrok Sądu Najwyższego z 14 maja 2012 r., sygn. akt II PK 237/11, wyrok Sądu Najwyższego z 19 września 2002 r., sygn. akt I PKN 435/01, wyrok Sądu Najwyższego z 23 listopada 2001 r., sygn. akt I PKN 666/00).

Tym samym bez znaczenia było to, czy przedsiębiorstwo państwowe, które podlegało komercjalizacji, było następcą prawnym przedsiębiorstwa, w którym dana osoba była zatrudniona (wyrok Sądu Najwyższego z 26 września 2001 r., sygn. akt I PKN 640/00).

W konsekwencji przy ocenie spełniania przesłanek z art. 2 pkt 5 lit. c i art. 2 pkt 5 lit. d ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji wykluczano możliwość zaliczenia okresu zatrudnienia w innym podmiocie niż komercjalizowane przedsiębiorstwo państwowe i spółka powstała w wyniku komercjalizacji, w tym w szczególności wykluczano możliwość uwzględnienia okresu zatrudnienia w Narodowym Banku Polskim, który nigdy nie był przedsiębiorstwem państwowym (wyrok Sądu Najwyższego z 10 lutego 2005 r., sygn. akt II PK 202/04; wyrok Sądu Najwyższego z 26 listopada 2003 r., sygn. akt I PK 585/02; wyrok Sądu Najwyższego z 7 sierpnia 2002 r., sygn. akt I PKN 561/01).

Wskazana praktyka orzecznicza została zaaprobowana w doktrynie (W. Sanetra, *Spory*

o „nieodpłatne” nabycie akcji, PUSiG 2001/11, s. 26), nie została zaś zakwestionowana przez Trybunał Konstytucyjny, który przyjął, że sam fakt przejęcia przez dane przedsiębiorstwo majątku innych osób prawnych lub jednostek organizacyjnych przed jego komercjalizacją nie uzasadnia przyznania prawa do nieodpłatnego przyznania akcji pracownikom tych osób prawnych i jednostek organizacyjnych, jeżeli nie mają one odpowiedniego stażu pracy w tym przedsiębiorstwie. Przesłankę prawa do nieodpłatnego nabycia akcji przez byłych pracowników może stanowić zatrudnienie tylko w tym podmiocie prawnym, który został przekształcony w prywatyzowaną spółkę kapitałową. Istotne znaczenie ma w tym przypadku więź łącząca pracownika z konkretnym pracodawcą.

Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że różnego rodzaju przekształcenia przedsiębiorstw państwowych mogły mieć bardzo różne skutki dla majątku ogólnonarodowego znajdującego się w zarządzie przedsiębiorstw państwowych, przez co nie jest uprawnione generalne twierdzenie, iż pracownicy przedsiębiorstw i innych jednostek organizacyjnych, których majątek został przejęty przez dane przedsiębiorstwo, przyczyniali się do powstania majątku przedsiębiorstwa na równi z osobami zatrudnionymi w przedsiębiorstwie, które przejęło majątek wymienionych jednostek. Z uwagi na wskazaną nowelizację, przedstawione powyżej stanowisko orzecznictwa w dużym stopniu uległo dezaktualizacji.¹

OPRACOWAŁ

Maciej Kowalski

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

---

¹ Ł. Węgrzynowski, Ustawa o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników. Komentarz, LEX/el., 2017.